

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 2. De Causa efficiente studendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Facologiam, cuius primarius labor est, Deum tum in seipsum
in creaturis suis cognoscere, meritò omnibus aliis scientiis
velut Reginam antefendam esse.

VII. Terriò colliget, quantà alacritate, diligentia,
que constantia ad Studium Theologiæ incumbere debeat,
meminerit, triplicem sibi pro hoc studio tam excellentem
nem, nempe majorem Dei gloriam, propriamque, ac Pre-
mi salutem, præfixum esse, si enim Jacobo Patriarchæ, Scri-
ptura teste gen. 29. Septem anni, quos inter molestias & labo-
res gravissimos exegit, videbantur dies pauci præ amoris
gnitudine quo erga Rachelem ferebatur, quàmque laboribus
suo lucraturum se sperabat; quantò majori alacritate & per-
sistentia Theologiæ Studiosus suscipere debet septem annis
rum, quos Philosophiæ & Theologiæ impendere debet labo-
res, si recorderetur, se pro mercede & præmio eorundem labo-
rum suorum non solum animam suam, & eorum, quos
cûræ suæ commissos habebit, sed etiam gloriam Dei, ipsam
que Deitatem infinities quàmvis corporali pulchritudine pul-
chriores lucraturum, & per totam æternitatem frui-
turum.

§. II.

De Causa Efficiente Studii.

I. Suppono, causam Efficientem aliam esse principalem,
aliam instrumentalem; & illam iterum in magis & minus
principalem item in universalem, & particularem dividere
di; quò suppositò facile patet, causam efficientem universalem
Studii esse ipsum DEUM, utpote qui sicut ad omnes alias
actiones hominis, ita ad studium quoque seu speculationem
rectè immediatè concurrere dicitur. Particularem vero cau-
sam principalem esse ipsum Intellectum hominis, à quo om-
nis cognitio tanquam à principio vitali procedere debet.
Instrumentalem autem causam esse omnia illa, quæ aliquo
modo sive mediatè, sive immediatè ad efficiendam cognitionem
concurrunt; qualia sunt species intellectuales, sensus
externi & interni, voces à Doctoribus prolatae, vel in libris
scriptæ.

II. Ex qua Causæ efficientis intellectione facile in-
strum Theologiæ Studiosus colliget 1. quòd sicut causa in-
strum

mentalis, quo magis cum Artifice velut causa principali
 conungitur, eique obedit, tantò plures & præstantiores ef-
 fectus producit, ita ipse quoque tantò majorem in Theologia
 profectum hauiturus sit, quanto arctius se cum Deo
 coniunxerit, uti jam pridem Christus Apostolis suis Jo. 15.
 dixit: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.*
 ita autem conjunctio triplici modo fieri debet. Primò per
 amorem & voluntatis suæ cum divina perfectam conforma-
 tionem, ita ut nec aliis lectionibus aut doctrinis, nec alio
 modo, nec alio tempore, quàm quæ Dei voluntas per Superi-
 ores aut ipsam prudentem rationem designat, vacare velit.
 Secundò per crebram & ferventem orationem, quâ gratia ad
 studium necessaria petatur; sic quippe S. Jacobus c. 1. mo-
 dit dicens: *Si quis autem vestrum indiget Sapientia, postulet*
Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat,
et dabitur ei. Tertiò per humilitatem, quâ quis si-
 cut S. Paulus 2. ad Cor. 3. fatetur, se non esse suf-
 ficientem cogitare aliquid ex se, sed sufficientiam suam ex
 Deo esse. Qui quidem tres conjunctionis modi quantopere
 conducant ad insignem in Studio Theologiæ seu Sapientiæ
 profectum faciendum, pulchrè pius Asceta in perso-
 na Christi l. 3. de imit. c. 43. sequentibus verbis indicavit:
Humilis, qui humilem in puncto elevo mentem; ut plures æterna
rationis capiat rationes, quàm si quis decem annis in Scholis
disceret. Et iterum: *Quidam amando me intimè, didicisti di-*
scere, & loquebatur mirabilia; plus profecit in relinquendo o-
pera, quàm in studendo subtilia.

III. Colliget 2. cum causæ creatæ tantò fortiùs a-
 gunt, quanto melius sunt applicatæ; tantò meliùs autem
 communiter applicentur, quanto minùs ad alia objecta di-
 strahuntur; cum quoque, qui fructuosam Theologiæ stu-
 dioperam Navare decrevit, omnia illa impedimenta, quæ
 tantum quoquo modo distrahere possunt, sedulo cavere
 debet, ut totum se huic studio impendere possit; hanc
 sententiam ob causam ipse S. Ignatius in suis constitutionibus ca-
 pitul. ii. qui scientiis addiscendis dant operam, spiritualibus
 exercitiis nimium sese occupare non permitterentur,
 quòd experientiâ propriâ dicisset, Dæmonem per ejus-
 modi pias exercitationes fraudulentè suggestas à necessariis
 scientiis

scientiarum addiscendarum studio abstrahere consuevit. Huc etiam pertinet, ut dum Theologiæ studiosus operam huic studio vacat, aliis scientiis addiscendis animum non distrahat, sed, si quidem, ut in quibusdam Academiis consuetudo habet, secundariam quandam lectionem audi cogatur, secundarium quoque tempus eidem impendat. Imò in ipso etiam Theologiæ studio caveat, ne minus Authorum curiosa Lectione minus idoneum se faciat ad suam sententiam penetrandam; nam ut bene advertit *Boetius* ep. 45, qui, quò destinat, pervenire vult, unam loquatur viam, necesse est, non per multas vagetur; non contrarium non ire, sed errare est. Certè longà experientia compertum est, eos discipulos præ reliquis profectis, qui solis suorum Professorum scriptis contenti, in iis bene penetrandis totam suam operam collocarunt; neque hoc adeò mirum cuiquam videri debet cum enim Divina providentia hos eis Magistros assignarit, hoc ipso etiam sua auxilia ad hos potiùs, quàm alios fructuosè audiendos alligabit.

§. III.

De Causa materiali Studii.

I. Etiam hæc causa latiùs accepta duplex est juxta communem Philosophorum opinionem, scilicet materia, in quà recipitur forma, seu ex qua componitur compositum & materia, circa quam aliqua scientia versatur. Unde facile patet, causam materiale Studii esse ipsum intellectum in quo recipiuntur Speculationes Theologicæ. Materiam verò circa quam esse omnes doctrinas in Theologia traditilitas, circa has enim ritè penetrandas præcipue occupatur Speculatio Studiosorum Theologiæ.

II. Ex qua doctrina colligitur, animam seu intellectum Studiosi Theologiæ esse quasi membranam aut papirum, in qua Deus conceptus suos, quos de rebus creatis habet describit, dum ad speculationes varias de illis producendis concurrat; unde sequitur, quòd sicut magnis Principibus non nisi charta mundissima & tennerrima ad scribendum confertur; ita DEO quoque anima purissima, tennerrima conscientia ad conceptus Theologicos in ea describendos